

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 276/08-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť MVDr. I. B., B., zastúpeného advokátom Mgr. R. K., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Katastrálneho úradu v Žiline, Správy katastra B., nevykonaním záznamu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva (...), katastrálne územie V., podľa právoplatného rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo/110/2006 z 31. mája 2006 a uznesenia Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23 Co/283/2006 z 5. júna 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MVDr. I. B. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. augusta 2008 doručená sťažnosť MVDr. I. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) postupom Katastrálneho úradu v Žiline, Správy katastra B. (ďalej len „katastrálny úrad“), nevykonaním záznamu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (rodinnému domu...) zapísanej na liste vlastníctva (...), katastrálne územie V., podľa právoplatného rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo/110/2006 z 31. mája 2006 a uznesenia Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23 Co/283/2006 z 5. júna 2007.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že je síce vlastníkom označenej nehnuteľnosti, avšak v katastri nehnuteľností je toho času ako jej vlastník zapísaný jeho zomrelý otec Ing. G. B. Podkladom pre súčasný zápis v katastri nehnuteľností bol rozsudok Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 C 241/01 z 9. februára 2004, *„pričom právoplatnosť tohto rozsudku bola zrušená Rozsudkom NS SR č. kon. 4 Cdo 110/2006 zo dňa 31. 5. 2006. Vzhľadom na túto skutočnosť je zrejmé, že zrušujúcim rozsudkom NS SR sa zrušuje titulu na základe ktorého rozsudok Okresného súdu nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, t. z. ako keby nebol nikdy právoplatný a teda neexistuje právny ani faktický dôvod pre zápis na LV v prospech Ing. G. B. Rovnako je potrebné podotknúť aj to, že na základe zrušujúceho rozsudku NS SR bola vec vrátená na ďalšie konanie Krajskému súdu v Žiline, ktorý uznesením rozsudok Okresného súdu v Žiline, č. kon. 4 C 241/01 zo dňa 9. 2. 2004 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.“*

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že 24. januára 2006 bolo katastrálnemu úradu doručené podanie sťažovateľa, ktorým navrhol vykonanie opravy chyby v katastrálnom operáte. Pretože správa katastra sťažovateľovmu návrhu nevyhovela, opätovne ju 13. októbra 2006 požiadal, aby rozhodla o oprave v katastrálnom operáte upozorniac ju zároveň na skutočnosť, *„že k tomu dňu neexistuje žiadna listina, ktorá by vlastníctvo sťažovateľa vyplývajúce z darovacej a zaopatrovacej listiny zo dňa 24. 1. 1983 negovala... Na základe písomného upozornenia sťažovateľa, že SKB (Správa katastra B., pozn.) nepostupuje v zmysle § 59 ods. 3 a ods. 5 zák. č. 162/1995 Z. z. v spojení s § 49 zák. č. 71/1967 Z. z. začala SKB konanie o oprave chyby v kat. operáte pod č. (...). Po vyjadreniach upovedomených strán vydala SKB rozhodnutie č. X 201/2006 zo dňa 4. 1. 2007, ktorým nevyhovela návrhu na opravu chyby v kat. operáte.*

V predmetnom rozhodnutí SKB uvádza, že prvé podanie sťažovateľa nepovažovala za návrh na opravu chyby v kat. operáte, druhé už áno a to napriek skutočnosti, že boli čo do obsahu i práv. argumentácie totožné. V rozhodnutí SKB je odôvodnenie totožné s predchádzajúcimi stanoviskami, pričom SKB sa vôbec nezaoberala argumentáciu zo strany sťažovateľa a skutočnosťou, prečo nerešpektuje súdne rozhodnutia a ani oznámenia súdu o tom, že rozhodnutie nie je právoplatné. Je nutné poukázať aj na skutočnosť, že napriek tomu, že návrh na opravu chyby v kat. operáte sťažovateľ doručil SKB dňa 24. 1. 2006 SKB rozhodla až po 360 dňoch od podaného návrhu.“

Sťažovateľ sa proti označenému rozhodnutiu katastrálneho úradu odvolal, pričom v odvolaní zotrval na svojej doterajšej skutkovej i právnej argumentácii. Súčasne upozornil katastrálny úrad aj na znenie § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a na to, „že SKB dlhodobo nerešpektuje právoplatné rozhodnutia súdov a v kat. operáte má vyznačené práv. vzťahy k nehnuteľnostiam na základ neprávoplatných rozhodnutí a uvedený stav dlhodobo odmieta napraviť. Sťažovateľ zaslal odvolaciemu orgánu aj uznesenie Krajského súdu Žilina, č. kon. 23 Co/283/2006 zo dňa 5. 6. 2007, ktorým uznesením došlo k zrušeniu rozsudku Okresného súdu Žilina, č. kon. 4 C/241/2001 zo dňa 9. 2. 2004, na základe ktorého Správa katastra B. uskutočnila zmenu v osobe vlastníka nehnuteľnosti domu (...) – postavený na parcele (...) zapísaný t. č. na LV (...) (a to napriek skutočnosti, že Správa katastra B. mala vedomosť o tom, že ide o rozsudok neprávoplatný). Od podania odvolania sťažovateľa uplynul už viac ako rok a pol no Katastrálny úrad Žilina ešte o podanom odvolaní nerozhodol.“

Ďalej sa sťažovateľ zmiňuje o tom, že sa pokúšal dosiahnuť nápravu vo veci aj podaním z 8. januára 2008, ktorým navrhol vykonanie záznamu podľa § 34 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“), avšak ani touto cestou neuspel.

V súvislosti s tým sťažovateľ pripomína, že katastrálny úrad je povinný uviesť stav zápisu v katastri nehnuteľností do súladu so skutočným stavom aj bez návrhu, teda ex offo

(§ 35 ods. 1 katastrálneho zákona pokiaľ ide o vykonanie záznamu, a § 59 ods. 1 katastrálneho zákona pokiaľ ide o opravu chýb v katastrálnom operáte).

Na základe sumarizácie opísaného skutkového stavu sťažovateľ dospel k názoru, že mu je „*ako vlastníkovi predmetnej nehnuteľnosti upieraná orgánom verejnej správy katastrálnym zákonom reglementovaná riadna evidencia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, a tým sťažovateľ nemôže fakticky vystupovať voči tretím osobám ako oprávnená osoba k nehnuteľnosti*“. S poukazom na to tvrdí, že je mu znemožňovaná aj realizácia jeho subjektívnych vlastníckych oprávnení, čím je zasahované do jeho základných práv hmotnoprávnej povahy (čl. 20 ústavy) a zároveň je mu odopieraná aj iná právna ochrana, ktorú mu garantuje čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa sťažovateľa ústavný súd už rozhodol v skutkovo obdobnej veci nálezom sp. zn. I. ÚS 62/00 z 19. júna 2003, z ktorého cituje jeho podstatné časti.

Okrem vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa sťažovateľ domáha aj priznania finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, pričom za primerané považuje priznanie sumy 60 000 Sk. Túto požiadavku odôvodňuje predovšetkým tým, že sa mu „*odňala možnosť poberať z nehnuteľnosti zisk vo forme nájomného*“, ako aj tým, že sa musel nechať právne zastúpiť v záujme dosiahnutia zhody údajov v katastrálnom operáte s právnym stavom, čo ho finančne zaťažuje.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„*1. Katastrálny úrad v Žiline, Správa katastra B., tým, že nevykonal záznam vlastníckeho práva MVDr. B. (...) k nehnuteľnosti zapísanej na LV (...) v kat území V. - nehnuteľnosti rodinný dom (...) postavený na pozemku parc. (...)8, ktorá parcela je evidovaná na LV (...) do katastra nehnuteľností, podľa právoplatného rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2006 sp. zn. č. 4 Cdo/110/2006 a uznesenia krajského súdu Žilina, zo dňa 5. júna 2007, č. kon. 23 Co/283/2006, porušil základné právo MVDr. I. B. na inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.*

2. Ústavný súd Slovenskej republiky Katastrálnemu úradu v Žiline, Správa katastra B. zakazuje pokračovať v porušovaní práva MVDr. I. B. na inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vysloveného v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

3. Katastrálny úrad v Žiline, Správa katastra B. je povinný zaplatiť MVDr. I. B. sumu vo výške 50.000,- Sk ako primerané finančné zadosťučinenie do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Sťažovateľ zároveň žiadal, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa relevantného znenia čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo, porušenie ktorého sťažovateľ namieta, sa v prípadoch ustanovených zákonom každý môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak túto ochranu neposkytujú všeobecné súdy.

Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02, III. ÚS 70/02).

To znamená, že sťažnosť možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú fyzickú

osobu a právnickú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Ako už bolo uvedené, podľa obsahu sťažnosti jej predmetom je tvrdenie sťažovateľa o tom, že postupom katastrálneho úradu bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve súdy preskúmavajú na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa ustanovenia § 244 ods. 2 OSP v správnom súdnictve súdy preskúmavajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 247 ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250 ods. 2 prvej vety OSP žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník správneho konania bola rozhodnutím a postupom správneho orgánu ukrátená na svojich právach.

Zo sťažnosti, ako aj z príloh k nej pripojených vyplýva, že rozhodnutím katastrálneho úradu sp. zn. X-201/2006 zo 4. januára 2007 nebolo vyhovené návrhu sťažovateľa na opravu chýb v katastrálnom operáte podľa § 22 a § 59 ods. 1 písm. a) katastrálneho zákona, a to konkrétne jeho požiadavke, aby bol ako vlastník spornej domovej nehnuteľnosti v katastrálnom území V. vymazaný na liste vlastníctva Ing. G. B., t. j. zomrelý otec sťažovateľa, a namiesto neho zapísaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti sťažovateľ. Proti uvedenému rozhodnutiu podal sťažovateľ 5. februára 2007 odvolanie, o ktorom nebolo dosiaľ odvolacím orgánom rozhodnuté napriek tomu, že od podania odvolania uplynulo už viac ako jeden a pol roka.

Keďže z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ skutkovo namieta vlastne okrem iného aj nečinnosť (pomalé konanie) orgánu štátnej správy, ústavný súd upriamuje pozornosť na § 250t ods. 1 OSP, podľa ktorého fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, použitie ktorých umožňuje osobitný predpis.

Týmto zákonným postupom sa zabezpečuje ústavné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Toto právo zahŕňa aj právo fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá sa domáha, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť v lehote, ktorú zároveň určí. Orgán verejnej správy nekoná spôsobom určeným príslušným

právnym predpisom, najmä ak je v konaní nečinný a uvedenou nečinnosťou je fyzická osoba alebo právnická osoba ukrátená na svojich právach.

Pretože spomenuté rozhodnutie katastrálneho úradu sp. zn. X-201/2006 zo 4. januára 2007 napadol sťažovateľ odvolaním, bude mať ešte možnosť (v závislosti od výsledku odvolacieho konania) podať návrh na preskúmanie druhostupňového rozhodnutia súdom. Takýmto spôsobom by došlo k aplikácii príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich správne súdnictvo (§ 244 a nasl.). Z tohto hľadiska je sťažnosť ústavnému súdu podaná predčasne.

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo veci sťažovateľa je daná právomoc všeobecného súdu v správnom súdnictve rozhodovať o nečinnosti orgánu verejnej správy, ktorým je aj katastrálny úrad, prípadne tiež aj o jeho rozhodnutí a postupe, pokiaľ sťažovateľ dospeje k záveru, že bol takýmto jeho postupom alebo rozhodnutím ukrátený na svojich právach. Túto právomoc správneho súdnictva nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom.

Ústavný súd zároveň poznamenáva, že nemá právomoc ukladať orgánom verejnej správy povinnosť konať, ak sa uloženia tejto povinnosti nedomáhal oprávnený subjekt podaním návrhu na príslušnom zákonom ustanovenom orgáne, a to spôsobom predpísaným zákonom, pričom v právomoci ústavného súdu nie je ani posudzovanie zákonnosti postupu orgánov verejnej správy. Vzhľadom na princíp subsidiarity (čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy) môže ústavný súd zásadne preskúmať iba právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej moci, ktorými sa rozhodlo o zákonnosti postupu orgánu verejnej správy (§ 247 ods. 1 a nasl. OSP). Preto v okolnostiach daného prípadu by do úvahy prichádzalo iba preskúmanie rozhodnutia správneho súdu, ktorý by rozhodol vo veci v poslednom stupni.

Ak sťažovateľ argumentoval tým, že v obdobnej veci rozhodol už ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 2/00 z 19. júna 2003, treba poznamenať, že v čase relevantnom pre okolnosti tohto prípadu nebol ešte do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedený *inštitút žaloby* proti nečinnosti orgánu verejnej správy, k čomu došlo až zákonom č. 424/2002 Z. z. z 19. júna 2002, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky

súdny poriadok v znení neskorších predpisov, a to s účinnosťou od 1. januára 2003. Návrh (podnet) vo veci sp. zn. I. ÚS 62/00 bol pritom doručený ústavnému súdu už 30. júna 2000.

Vychádzajúc z právnych záverov a zisteného skutkového stavu ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade pred právomocou ústavného súdu ešte existuje iný (všeobecný) súd, ktorý je v prvom rade povolaný poskytnúť ochranu označenému základnému právu sťažovateľa, porušenie ktorého namieta. Ústavný súd za daného procesného stavu konštatuje, že sťažovateľ (čo sa týka materiálneho dôsledku) nevyčerpal všetky procesné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základného práva poskytuje, a preto jeho sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie [čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (obdobne napr. m. m. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 310/07)].

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie o zákaze pokračovať v porušovaní základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je podmienené vyslovením porušenia označených základných práv, ústavný súd sa tou časťou sťažnosti, ktorou sa ich sťažovateľ domáhal, nezaoberal. Z toho dôvodu sa ústavný súd nezaoberal ani návrhom na priznanie úhrady trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2008